

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ
1928

Ε.Π.Δ.Μ.Ε.Κ.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΤΑ «ΜΠΟΥΚΟΥΡΑΪΚΑ» ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΤΩΝ ΡΑΦΤΑΔΩΝ ΤΩΝ ΣΧΩΡΕΤΣΑΝΩΝ ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ

ΥΠΟ

ΧΡΙΣΤΟΥ Ι. ΣΟΥΛΗ

Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις Β' Γυμνασίου

Ὀλίγιστα ἔχουν δημοσιευθῆ μέχρι σήμερον περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι δμιλουμένων συνθηματικῶν γλωσσῶν, ἂν καὶ αὐταὶ πολλὰ ἐθνολογικά, λαογραφικά καὶ γλωσσολογικά προβλήματα δύνανται νὰ διαφωτίσουν. Πρῶτος ὁ ποιητὴς Κρυστάλλης¹ ἔγραψεν ὀλίγιστα περὶ τῶν ἐν Ἠπείρῳ λαλουμένων τοιούτων γλωσσῶν καὶ εἶτα ὁ Λαμπρίδης². Γενικὰ περὶ τούτων, αἵτινες καὶ «κορακίστικὰ» ἐνιαχοῦ καλοῦνται, ἔγραψεν ὁ ἀοίδιμος Ν. Πολίτης³. Τοῦτον ἠκολούθησεν ὁ κ. Ι. Βογιατζίδης⁴, δημοσιεύσας ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 125 κώδικος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας λεξιλόγιον τῆς συνθηματικῆς γλώσσης τῶν ἐμπειρικῶν λατρῶν καὶ τῶν ψωμάδων τοῦ Ζαγορίου τῆς Ἠπείρου γραφέν ὑπὸ τοῦ Γάλλου νεοελληνιστοῦ Em. Legrand. Πρὸ τούτου καὶ ὁ Rouqueville⁵ εἶχε δημοσιεύσει πτωχότατον λεξιλόγιον τῆς συνθηματικῆς γλώσσης τῶν ἐμπειρικῶν λατρῶν τοῦ Ζαγορίου, τῶν καὶ Βικιογιατρῶν⁶ ἐπιτοπίως καλουμένων τότε. Συστηματικώτερον ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι συνθηματικῶν γλωσσῶν οἱ κ. κ. Μανόλης Τριανταφυλλίδης⁷, Δημ. Σάρρος⁸, καὶ Ν. Νίτσος⁹ λόγιος ἐκ Τσαμαντᾶ τῆς Ἠπείρου.

¹). Ἐβδομάς, Περιοδ. 1891 ἀρ. 17 σ. 4. Σ. Λάμπρου, Νέος Ἑλληνομνήμων τ. Ζ' σ. 474.

²). Ι. Λαμπρίδου, Ἠπειρωτικὰ μελετήματα' τευχ. 7 σ. 64.

³) Λαογραφία τ. Α' (1909) σ. 681—683.

⁴) Λαογραφία τ. Η' (1921) σ. 153—158.

⁵). Rouqueville, Voyage en Grèce τ. Α' 204—206.

⁶). Ι. Λαμπρίδου, Ἠπειρωτικὰ μελετήματα. τευχ. 8 σ. 78.

⁷) Μ. Τριανταφυλλίδου, Τὰ «ντόρτικα» τῆς Εὐρυτανίας. Συμβολὴ στὰ ἑλληνικὰ «μαστόρικα» (Λαογρ. τ. Ζ' [1923] σ. 243—258).

⁸) Δημ. Μ. Σάρρου, Περὶ τῶν ἐν Ἠπείρῳ, Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ συνθηματικῶν γλωσσῶν. (Λαογρ. τ. Ζ' [1923] σ. 521—542).

⁹) Ν. Νίτσου, Μονογραφία περὶ τῆς ἐν Ἠπείρῳ κόμης Τσαμαντᾶ. Ἀθήναι 1926

Συνθηματικαὶ γλῶσσαι, ὡς ὁ κ. Σάρρος ἀναφέρει (ἐνθα ἄνωτ. σ. 251), ἐπῆρχον καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. «Τοιαύτας, λέγει ὁ ἴδιος, ὡς γνωστόν, εἶχον ἐν χρήσει οἱ μύσται ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις μυστηρίοις, οἱ Ὀρφικοί, οἱ Πυθαγόρειοι καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι, σοφισταὶ καὶ ἡγεμόνες (Πρβλ. Ἀθηναίου, Δειπνοσοφιστῶν 95 D - E, 99 B)». Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς, ὡς ὁ Πολίτης (ἐνθ' ἄνωτ. σ. 681), ὁ κ. Τριανταφυλλίδης (ἐνθ' ἄνωτ. 243) καὶ ὁ κ. Βογιατζίδης (ἐνθ' ἄνωτ. σ. 153) ἀναφέρουν, ὑπάρχουν συνθηματικαὶ ἢ μυστικαὶ γλῶσσαι, ὡς ἡ Argo ἐν Γαλλίᾳ, ἡ Rotwelsch ἐν Γερμανίᾳ, ἡ Cant ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ Germania ἐν Ἰσπανίᾳ, ἡ Gerco καὶ Furbesco ἐν Ἰταλίᾳ, ἡ Cargoens ἐν Ὀλλανδίᾳ, ἡ Hantygka ἐν Βοημίᾳ, ἡ Fantersprog ἐν Σκανδιναβίᾳ κ. ἄ.¹ Τοιαύτας ἔχουν καὶ αἱ μυστικαὶ ἑταιρεῖαι, ὡς ὁ Τεκτονισμός, εἶχε δὲ καὶ ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Συνθηματικαὶ γλῶσσαι ἐν Ἑλλάδι εἶναι πολλαί. Κυριώτεραι ὁμοῦ εἶναι 1) τὰ «Κουδαρίικα», ἥτοι ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν κτιστῶν (κουδαράων) τῆς Ἠπείρου καὶ λοιπῆς Ἑλλάδος, ὧν λεξιλόγιον ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Σάρρος. 2) Τὰ «Ἀλειφιάικα», ἥτοι ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν καλαντζήδων (ἀλειφιιάδων) τῆς Ἠπείρου, ἧς λεξιλόγιον ἐδημοσίευσαν ὁ κ. Νίτσος καὶ ὁ κ. Χριστοβασίλης. 3) Τὰ «Μπουκουραίικα», ἥτοι ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν ῥαφτάδων (μπουκουραίων) τῶν Τζουμέρκων τῆς Ἠπείρου, ἧς λεξιλόγιον πλήρες δημοσιεύω κατωτέρω. Ταύτης μόνον δεκάδα σχεδὸν λέξεων ἐδημοσίευσεν μέχρι σήμερον ὁ κ. Σάρρος (ἐνθ' ἄνωτ. σ. 534). 4) Τὰ «Ντόρτικα», ἥτοι ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν γύφτων (ντόρτιδων) τῆς Εὐρυτανίας, ἧς ἀτελὲς γλωσσάριον ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Τριανταφυλλίδης². 5) Τὰ «Κομπογιαννίικα», ἥτοι ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν ἐμπειρικῶν ἰατρῶν (κομπογιαννιτῶν ἢ καταφιανῶν ἢ τζουράχηδων ἢ βικογιατρῶν) καὶ ἄρτοποιῶν τοῦ Ζαγορίου, ὧν λεξιλόγιον ἐδημοσίευσαν ὁ κ. Σάρρος καὶ ὁ κ. Βογιατζίδης. 6) Τὰ «Σωπικιώτικα» ἢ «Βαγενάδικα», ἥτοι ἡ συνθη-

¹ Ἐνθα ἐν σ. 291—296 δημοσιεύει τὰ «ἀλειφιάικα» δηλ. τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν Καλαντζήδων τῆς Ἠπείρου. Τῆς αὐτῆς συνθηματικῆς γλώσσης ἐδημοσίευσεν λεξιλόγιον ὁ κ. Χρ. Χριστοβασίλης εἰς τὸ ἐβδομαδιαῖον περιοδικὸν «Θησαυρὸς» (τ. Β', τεύχος 48).

² Σχετικὰ δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Τριανταφυλλίδου ἀναφερόμενον σύγγραμμα *Francisque-Michel*, Dictionnaire d'argot ou études de philologie comparée sur l'argot et sur les idiomes analogues parlés en Europe et en Asie. Développement d'un mémoire couronné par l'Institut de France. Paris 1856 σ. 516.

³ Ἡ συνθηματικὴ αὕτη γλῶσσα ἀπαντᾷ καὶ ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἐλπίζω νὰ δημοσιεύσω ἀργότερον τὸ λεξιλόγιόν της. Ἐκτὸς ταύτης θὰ δημοσιεύσω προσεχῶς εἰς τὰ Ἠπ. Χρονικὰ τὰ «κουδαρίικα» τῶν Κουλαροχωρίων καὶ Τζουμέρκων, ἅτινα ἐν πολλοῖς διαφέρουσι τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Σάρρου δημοσιευθέντων.

ματική γλῶσσα τῶν ἐκ Σωπικῆς τῆς Ἠπείρου καταγομένων βαρελοποιῶν (βαγενάδων). Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ὀλιγώτερον διαδοσθέναι, ὡς ἡ τῶν χρυσοχόων τῆς Στεμνίτσας τῆς Ἀρκαδίας, ἡ τῶν ἀρτοποιῶν τοῦ Πωγωνίου τῆς Ἠπείρου καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων ἐμπόρων τῶν Ἰωαννίνων¹. Πρὸς ταύταις ὑπάρχουν καὶ τινες ἀτελέσταται ὡς ἡ τῶν «μπαλλωματήδων» (ἐπιδιωρθωτῶν τῶν ὑποδημάτων) λαλουμένη ὑπὸ τινῶν πλανοδίων ἐν Θεσσαλίᾳ μετερχομένων τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Οὗτοι κατασκευάζουν ταύτην ἀναστρέφοντες τὰς συλλαβὰς ἐκάστης λέξεως, λ. χ. τσέ-κατώ-κα (=κάτσε κάτω), λά-ε δ ὦ ε (=ἔλα ἐδῶ). Πολλάκις καὶ χάριν παιδιᾶς τὰ παιδιά ἐν Ἠπείρῳ ὁμιλοῦν οὕτως παρεμβάλλοντα μεθ' ἐκάστην συλλαβὴν τὴν συλλαβὴν τζέ, λ. χ. *ότζε-ρέτζε, Κώτζε-σιάτζε, έτζε-λάτζε, νάτζε φάτζε-μέτζε* (=ὄρὲ Κώστα ἔλα νὰ φάμε).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριδῆλως καταφαίνεται, ὅτι κοιτὶς τῶν συνθηματικῶν γλωσσῶν εἶναι ἡ Ἠπειρος. Τὸ φιλαπόδημον τῶν κατοίκων τῆς ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐπινοήσουν ταύτας, ἵνα μὴ ἐννοῶνται ὑπὸ τῶν ξένων, παρ' οἷς μετέβαινον πρὸς ἐργασίαν. Εἶναι ὄντως ἀξίος περιεργείας καὶ μελέτης ὁ λαογραφικὸς πλοῦτος τῆς Ἠπείρου. Ἄλλ' οὐ μόνον πλουσιώτατον εἶναι τὸ λαογραφικὸν ὕλικόν τῆς Ἠπείρου, ἀλλὰ καὶ ποικιλώτατον καὶ πολυμορφώτατον. Οὐδεμία ἄλλη ἑλληνικὴ χώρα παρουσιάζει τοσαύτην ποικιλίαν καὶ πολυμορφίαν λαογραφικὴν. Δὲν θὰ ἦτο δὲ καθόλου παράτολμον, νομίζω, ἂν ἔλεγέ τις, ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν πολυεθνίαν ἢ μᾶλλον πολυφυλίαν τῆς ἀρχαίας Ἠπείρου, ἧς ἀποτέλεσμα εἶναι καὶ ἡ διαφορὰ ἢ παρουσιαζομένη σήμερον μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἠπείρου. Ὁ μελετῶν τὴν ἠπειρωτικὴν λαογραφίαν θαυμάζει οὐ μόνον τὸν ἀκένωτον αὐτῆς πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸ πολυποίκιλον καὶ πολυειδὲς αὐτῆς. Ἄλλα τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ Μαλακασίου καὶ ἄλλα τὰ τοῦ Ζαγορίου, ἄλλα τὰ τοῦ Πωγωνίου καὶ ἄλλα τὰ τῶν Κουρέντων, ἄλλα τὰ τοῦ Γιαννιώτη καὶ ἄλλα τὰ τοῦ Τζουμερκιώτη καὶ Σουλιώτη. Τὸ πολυποίκιλον καὶ πολύμορφον τῶν ἠπειρωτικῶν ἐνδυμασιῶν μᾶς δίδει ἐκδηλον τὴν εἰκόνα τοῦ φαινομένου τούτου. Ἀπὸ τὴν ποικιλίαν καὶ πολυμορφίαν ταύτην καὶ ἰδίως ἀπὸ τοὺς ῥυθμοὺς καὶ τὸ μοτίβα τῶν εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν συνηθέστερον χορευομένων χορῶν δυνάμεθα νὰ σκιαγραφήσωμεν τὸν τόσον πολύμορφον ἠπειρωτικὸν χαρακτῆρα. Ἡ «σέλφω» καὶ ἡ «φράθα» μᾶς ζωγραφίζουν τὸν εὐκίνητον καὶ ἐπιδεικτικὸν Ζαγορήσιον, ὁ «ρόβας» τὸν ἐπιφυλακτικὸν καὶ ὑπολογιστικὸν Γιαννιώτην, ὁ «σμάντακας» τὸν ὑπομονητικὸν καὶ μοιρολάτρην καμπήσιον, ὁ «σεβντᾶς» τὸν πλήρη ζωτικότητος

¹) Αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ ὀλιγίστων λέξεων καὶ χρησιμεύει εἰς Ἑβραίους ἐμπόρους, ἵνα μὴ γίνωνται ἀντιληπτοὶ κατὰ τὰς συναλλαγὰς των. Αἱ λέξεις τῆς προέρχονται ἐκ τῆς Ἰσπανιόλικης Ἑβραϊκῆς.

καὶ χαρούμενον Κουρεντινόν, ὁ «ἀπὸς» τὸν εὐστροφον καὶ πολυμήχανον Μαλακασιώτην, οἱ «κλέφτες» τὸν ἀτίθασσον καὶ φίλεριν Τζουμερκιώτην, ἢ «βεργινάδα» τὸν θυμόσοφον καὶ ἐπιδεικτικὸν Βλάχον τῆς Πίνδου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προχωροῦντες δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν φιλοπόλεμον Σουλιώτην, εἰς τὸν νοικοκυρεμένον Πωγωνήσιον καὶ εἰς τὸν φιλεργότατον Κονιτσώτην.

Τὰ «μπουκουραίικα», τὰ ὁποῖα θὰ καταγράψω κατωτέρω, εἶναι συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν ῥαφτιάδων τῶν Τζουμέρκων. Ὑπὸ τῶν ἰδίων ὀνομάζονται καὶ «ξτομαίικα», ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων, τῶν μὴ ῥαφτιάδων, «ραφτιάτ'κα». Πατρὶς τῶν «μπουκουραίικων» εἶναι τὰ Σχωρέτσανα, Καταρράκτης ἤδη ἐπονομασθέντα, χωρίον ἔχον 200 οἰκογενεῖας καὶ κείμενον εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῶν Τζουμέρκων. Ἐκεῖθεν μετεδόθησαν μετέπειτα καὶ εἰς τοὺς ῥαφτιάδες τῶν Ἀγράφων, τοῦ Βάλτου, τοῦ Ξηρομέρου καὶ τῆς Ἡπείρου¹.

Τὰ Σχωρέτσανα ἐπεσκέφθην τὸν παρελθόντα Αὐγουστον πρὸς ἐπιτόπιον μελέτην καὶ καταγραφὴν τῆς συνθηματικῆς γλώσσης τῶν ῥαφτιάδων. Ἐκεῖ συνήντησα τὸν ῥάπτην Δημ. Ντίλζαν γέροντα ἡλικίας 66 ἐτῶν, ὁ ὁποῖος ἔχασε τὴν ὄρασίν του κεντῶντας καὶ σεραδιάζοντας πιάλια καὶ σταυρωτά καὶ σιγγοῦνια καὶ φκειάνοντας πιασβελονιὲς καὶ ψαθιά στὲς κάλτσες καὶ στὲς σκούφιες τῶν νέων τῆς ἐποχῆς του. Εἰς ἐρώτησίν μου, πόθεν ἔμαθε τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ ποῶς τὴν ἐφκειασεν, ὁ ἀπλοϊκὸς γέρον Ντίλζας μὲ τὴν συνήθη εἰς τὴν βόρειον ἑλληνικὴν διάλεκτον προφορὰν μοῦ εἶπε:

«Ἰδῶ στα Σχωρέτσανα τν ἔμαθα ἀπ' τς παπποῦδὲς μ'. Τὰ μπουκουραίικα τὰ φκειάξαν οἱ Σχωρετσανῖτες οἱ ῥαφτιάδες μοννάχ' τς γιὰ νὰ μὴ τς καταλαβαίν'νε οἱ γιάλλ'. Τς πιασβόνις τς λέξεις τς πῆραν ἀπ' τὰ βλάχ'κα, γιὰ τς τν τέχν' οἱ παπποῦδὲς μας τν μάθαν π' τς Βλάχ'ς π' τ' Συράκ' κὶ τς Καλαρρότις. Κάμπουσις πάλι τς πῆραν κὶ ἀπ' ἄλλης γλῶσσης, γιὰ τς κἄπουτι π'πάνια στυ Κέρκ'ρα ἄκσα στοῦ παπόρ' ξέν'ς νὰ κ(ου)βιντιάζ'ν κ' εἶδα νὰ λέν πουλλὲς λέξεις π' τς ἔχουμι κὶ μεις οἱ ῥαφτιάδες. Τ' γλῶσσ' αὐτὴ τν ἔχουμι γιὰ νὰ μὴ μᾶς νοιώθ'ν οἱ ν'κουκουραῖοι π' τς ῥάβουμι».

¹) Ραφτιάδες λέγοντες πρέπει νὰ ἐννοοῦμεν τοὺς ῥάπτας, οἵτινες κατασκευάζον τὰς παλαιὰς ἑλληνικὰς ἐνδυμασίας, δηλ. τὰς κάπτες, τὰ κορτοκάπια, τὰς φλοκάτις, τὰ σιγγοῦνια, τὰ πιάλια, τὰ κορτογαῦνια, τὰς κορτοθήγγουσις, τὰς ποδιὲς, τὰς σατραφίλις, τὰ γιλέκα, τὰ σταυρωτά, ἐπὶ τῶν ὁποίων διὰ τῆς χειρὸς ἐκεντοῦσαν τὰ ὄραια ἐκεῖνα κεντήματα, τῶν ὁποίων πολλὰ δείγματα σφύζονται καὶ σήμερον δεικνύοντα τὴν ἀμμάζουσαν ἄλλοτε λαϊκὴν ἑλληνικὴν χειροτεχνίαν. Πρόκειται δηλ. περὶ τῶν ῥαφτιάδων, οὗς ὁ λογιωτατισμὸς ὀνόμασεν «ἐλληνοῤῥάπτας». Τοὺς ἄλλους ῥάπτας τοὺς χρησιμοποιοῦντας μηχανὰς εἰς τὴν Ἡπείρου καὶ εἰς τὰ Τζουμέρκα τοὺς ἀποκαλοῦν «Φραγγοῤῥαφτιάδες».

Εἰς δευτέραν μου ἐρώτησιν, ἂν τὰ «μπουκουραίικα» ὁμιλοῦνται καὶ ἄλλου, ὁ γέρο - Ντίλζας μοῦ ἀπήντησε: «Τὰ λὲν κι' ἄλλου, μ' ἀπ' τς Σχωρεϊσανίτις τὰ μαθαν. Τὰ Σχωρεϊसानα εἰν' ἡ πηγὴ τς κ' ἢ μάννα τς».

«Ὡς ποῦ πηγαίνετε ῥάβοντας μπάρμπα-Δημήτρη, τοῦ εἶπα τελειώνοντας, καὶ τί ῥάβετε»; «Φτάνουμ' ὡς τοῦ Βάλτου, τοῦ Σηρόμιου, τὰ Γιάννινα, τν Ἄρτα, τμ Πρέβεζα κι' τ' Ἀγραφα κι' ῥάβουμι κι' κιντᾶμι πιθλιά, κάπες, κουντουκάπια, σταυρονιά, ταμπάρα κι' β,τ' βροῦμι. Μὰ τί νὰ σ' ποῦ, δάσκαλέ μ',—προσέθεσε μὲ βαθύ παράπονον ὁ γέρο - Ντίλζας—χάθ'καν τώρα ἱκεῖν' οἱ τιχνίτις, ποῦ λέγες, πῶς ἔγραφαν κι' ἔχ' πῶς ἔραβαν τὰ χέρια τς. Τώρα βγῆκ' ἡ μ(η)χανὴ κι' πάηκαν τὰ καλὰ τὰ ῥαφίματα κι' τὰ ὄμουρφα τὰ κιντίδια, π' μ' χάλασαν τὰ μάτια μ' κι' μ' πῆραν τοῦ φῶς μ'. Τότινις οἱ ῥαφτᾶδις κάθονταν μρόνχια μὲ τοῦ βιλόν' στοῦ χέρ', γιὰ νὰ καλουρράψ'ν κι' νὰ καλουκιντήσ'ν ἓνα πιθλί κι' μὴ ρονιᾶς πόσου καμάρουν' ἱκεῖνους π' θά φκειανι τοῦ καλύτερου. Τώρα κ' οἱ ῥαφτᾶδες κ'τάζ'ν νὰ πάρ'ν μουναχὰ τοῦ μογιάτ'κου τς κι' δὲν τς μέλ', ἂν θὰ γέν' καλὴ κι' ὄμουρφ' ἢ δ'λειά. Δὲν ἔχ' τώρα, δάσκαλέ μ', πουμουνη οὐ κόσμους σὰ μυιὰ βουλά π' δ'λεύαμαν ἡμεῖς».

Κατόπιν τῆς ἀνωτέρω ἀφηγήσεως τοῦ γέρο-Ντίλζα θεωρῶ ἄσκοπον νὰ ἀσχοληθῶ περαιτέρω μὲ τὴν καταγωγὴν τῆς συνθηματικῆς γλώσσης τῶν ῥαφτᾶδων. Σημειῶ μόνον ὅτι οἱ λαλοῦντες ταύτην ἅπαντες ἀνήκουν διαλεκτολογικῶς καὶ τυπικῶς εἰς τὴν βορείαν διάλεκτον, τῆς ὁποίας τὰ χαρακτηριστικὰ κατέγραψα εἰς τὸν Β' τόμον τῶν «Ἡπ. Χρονικῶν» σελ. 160.

Τελευτῶν ὀφείλω νὰ ἐκφράσω χάριτας εἰς τοὺς κ.κ. Γ. Καψάλην, καθηγητὴν τοῦ Ἑλλην. Σχολείου Ἀγνάντων, καὶ Γ. Σακκᾶν καὶ Ἀθ. Πολίτην, ὀπλολαγούς, ἅπαντας κατοίκους Σχωρεϊσάνων διὰ τὴν συνδρομὴν, ἣν μοὶ παρέσχον διὰ τὴν καταγραφὴν τοῦ κατωτέρω λεξιλογίου¹, ὡς καὶ τὸν κ. Γ. Μουλαράν, καθηγητὴν, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὁποίου ἐσημειώθησαν αἱ συγγενεῖς βλαχικαὶ λέξεις.

¹ Ἡ καταγραφὴ ἐγένετο συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ κ. Γ. Ἀναγνωστοπούλου, τὰς δημοσιευθείσας εἰς τὸν Α' τόμον τῶν «Ἡπειρ. Χρονικῶν» (σ. 199 καὶ 201).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΤΩΝ ΡΑΦΤΑΔΩΝ

ἀγγαλάρου καὶ **ἀγγαλαρεύου** = κα-
βαλλικεύω.

ἀγγαλὰρ', τὸ = ἡ καβάλλα.

ἀλασσάου = ἀφίνω βλαχ.

ἀλάσσα = προστ. ἀφησε.

ἀλπου ἢ ἡ τὸ = χιόνι (ἐκ τοῦ βλαχ.
ἀλβου = ὁ λευκός).

ἀμβλάϊ = ἐπιρ. δίπλα, πέρα (ἐκ τοῦ
βλαχ. μβλάου = πέρα ἀπάνου).

ἀνδανδάου = ἀποσύρω, τραβάω.

ἀναούντρου = ἐπιρ. μέσα (βλαχ.)

ἀναφώρα = ἐπιρ. ἔξω (βλαχ.)

ἀουῶος ὁ = ὁ γέροντας, ὁ πατέρας
(βλαχ.)

ἀούσα ἡ = ἡ πόρτα (βλαχ.)

ἀπια τὸ = τὸ νερὸ (βλαχ.)

ἀπιολόγα = ἡ βρύση.

ἀπιιάζζ' = βραδυάζει, σκοτεινιάζει.

ἀπιτι τὸ = τὸ βράδυ (ἐκ τοῦ βλαχ.
νουάπτε = ἡ νύξ).

ἀπιόϊ = ἐπιρ. πίσω (βλαχ.)

ἀπισε' = ἐπιρ. ἔδω.

ἀφιλίζου = ἀκούω.

ἀφλισμα τὸ = τὸ ἀκουσμα, ἡ ἀκοή.

βελαζόν' τὸ = τὸ πρόβατον.

βιλαζουνάκ' τὸ = τὸ προβατάκι.

βινοῦτου = ὁ σκοτεινός.

βιρλιγγους ὁ = ὁ χορὸς (ἐκ βλαχ. βιρ-
λίγγα = ὁ γῦρος).

βιτάου = βλέπω (ἐκ τοῦ βλαχ. βέ-
δου = βλέπω).

βέτ'σμα τὸ = τὸ βλέπειν, ἡ δρασις.

βίνου ἢ **γίνου** τὸ = τὸ κρασί (βλαχ.)

γκαβνέρους ὁ = ὁ γύφτιος.

γκαβιέρ'σα = ἡ γύφτισσα.

γκαβιέρ'κα ἡ = τὰ γύφτικα, -ἡ διάλε-
κτος τῶν γύφτων.

γκαβιέρ'κους ὁ = γύφτικος.

γκαβιερόπ'λου, τὸ = τὸ γυφτόπουλο.

γκαβιεροπούλα ἡ = ἡ γυφτοπούλα.

γκάβια ἡ ἢ τὰ = ἡ καρύδα, οἱ καρύ-
δες, τὰ καρύδια.

γκιάτ'νου ἢ **γκέτνου** τὸ = ἡ κλωστή
(ἐκ βλαχ. κιάδινου).

γκέλου = ἐπιρ. γλήγορα (ἐκ τοῦ βλαχ.
ἀγγίου).

γκιουλδερ = τὸ βελόνι (ἐκ τοῦ βλαχ.
γκιουλβάνα ἡ = ἡ μεγάλη βελόνα)·

γκάλινα ἡ = ἡ κόττα (βλαχ.).

γκαλινὰρ' τὸ = τὸ κοιτόπουλο (βλαχ.)

γκαλινὸ τὸ = τὸ αὐγὸ.

γκαραμότσος τὸ = ὁ κουμπάρος.

γκαραμότσα ἡ = ἡ κουμπάρα.

γκαραμουτσουπούλα = ἡ κουμπαρο-
πούλα.

γκαραμουτσόπ'λου τὸ = τὸ κουμπα-
ρόπουλο.

γγότρ' = ἡ πίττα. (ἐκ τοῦ βλαχ. κό-
δρου = ὁ κόδρος τῆς πίττας).

γκοσαριά ἡ = τὸ ψέμμα.

γκρόδο τὸ = τὸ κορμί.

γκρόδος = οὐσ. τὸ ψέμμα.

γκρόδος = ἐπιθ. ὁ χονδρὸς (βλαχ.)

γράζου = ἔχω, εἶμαι.

γύπτου τὸ = ὁ ἀραβόσιτος, τὸ καλαμ-
πόκι (βλαχ.)

διάρτσα τὰ = τὰ λάχανα (ἐκ τοῦ βλαχ.
βεάρτζε).

ζῆγκαῖμπους ὁ=ὁ παπᾶς.

ζῆγκαῖμπάτεσσα ἡ=ἡ παπαδιά.

ζῆγκαῖμπτοπούλα ἡ=ἡ παπαδοπούλα.

ζῆγκαῖμπιατόπ'λου τὸ=τὸ παπαδόπουλο.

ζῆγκαῖμπουτλόπ'λου τὸ=τὸ παπαδό-
πουλο.

ζῆγκαῖμπάρα ἡ=ἡ λειτουργιά, τὸ
πρόσφορο.

ζῆμπέρ' τὸ=τὸ σάβρακο, τὸ παντα-
λόνι.

ἰτίνια μου=ἐγώ.

ἰτίνια σου=σύ.

ἰτίνια του=αὐτός.

ἰτίνια μας=ἡμεῖς.

ἰτίνια σας=σεῖς.

ἰτίνια των=αὐτοί.

καβρίτσ' τὸ=τὸ παράθυρο, ἡ τρύπα
(ἐκ τοῦ βλαχ. γκιβρίτσ'=ἡ τρυπούλα)

καβρίτσα ἡ=ἡ τζέπη.

καβριτσώνου=κρύβω, τρυπώνω.

καβρίτσουμα=τὸ τρύπωμα, τὸ τρυ-
πώνειν.

κάλιο τὸ=τὸ ἄλογο (ἐκ τοῦ βλαχ.
κάλου).

καλιώτης ὁ=ὁ στρατιώτης, ὁ χωρο-
φύλακας.

κάλια ἡ=ἡ στράτα (βλαχ.).

καμιζκ'=τὸ κορίτσι.

καῖτίνια μου=πρὸς ἐμέ.

κάπρι τὸ=τὸ γίδι (βλαχ.).

καπρουλόϊ τὸ=τὰ γίδια.

κάπρους ὁ=ὁ τράγος.

κάπου τὸ=τὸ κεφάλι, τὸ μάτι (βλαχ.).

καρκαούρα ἡ=ἡ δαχτυλύθρα.

κάρνιου τὸ=τὸ κρέας (ἐκ τοῦ βλαχ.
κάρνε).

κάσα ἡ=τὸ σπίτι (βλαχ.).

κασούκα ἡ=τὸ σπιτάκι (ἐκ τοῦ βλαχ.
κισούγγα).

κάσου τὸ=τὸ τυρὶ (βλαχ.).

κατσούφα ἡ=ἡ σκούφια (ἐκ βλαχ.)
κατσούα).

κάτρου=τέσσερα (ἐκ τοῦ βλαχ. πάτρου.

κατσιζου=πιάνω (ἐκ τοῦ βλαχ. ἀκά-
τσιου, λατ. capio).

κατιζου φόνια=ἀνάβω φωτιά.

καφτιζου=θέλω.

κατούνιου τὸ=τὸ χωριὸ (ἐκ τοῦ βλαχ.
κιτούνα).

κέτρα ἡ=τὸ λιθάρι (ἐκ τοῦ πέτρα) (ἐκ
τοῦ βλάχ. κιάτρα).

κιντικνάου=τραγουδάω (ἐκ τοῦ βλαχ.
κίνδου).

κίντικνου τὸ=τὸ τραγοῦδι (ἐκ τοῦ
βλαχ. κίνδικου).

κοτόρου ἡ=τὸ χρῆμα.

κοτόρδες οἱ=οἱ δραχμές, τὰ χρήματα.

κουλιάτα ἡ=ἡ σακκούλα.

κούγγουλου τὸ=τὸ κολοκύθι.

κουγγουλιὰ ἡ=ἡ κολοκυθιά.

κουρκουλίθα ἡ=ἡ δαχτυλίθρα.

κ(ου)δουτόνιους ὁ=ὁ ῥάφτης (βλαχ.)

κ(ου)δουτονιατ'κα τὰ=τὰ ῥαφτάδικα.

κ(ου)δίζου=ῥάβω, (ἐκ τοῦ βλαχ.
κόσου).

κ(ου)δίζου=κατουράω (ἐκ τοῦ βλαχ.
κίσου).

κ(ου)θίσμα τὸ=τὸ κατουριμα, τὸ κά-
τουρο.

κούσ(ισ)μα τὸ=τὸ ῥάψιμο.

κουρκουτώγου=ἀποπατῶ.

κουρκουσύρα ἡ=ἡ μηχανὴ τοῦ ῥα-
ψίματος.

κρίτ' τὸ=τὸ ἀλάτι (ἀλβ.)

κφουρίζου=ἀποπατῶ (ἐκ τοῦ βλαχ.
κουφουρέσκου).

κρούρ'σμα τὸ=ἡ ἀποπάτησις.

λάμνιου τὸ=τὸ ξύλο (ἐκ τοῦ βλάχ. λέμνου).

λάπτι τὸ=τὸ γάλα (βλάχ.)

λέμνιου τὸ=τὸ λάδι (ἐκ τοῦ βλάχ. δουλέμνου).

λαιτζου=περνῶ, διαβαίνω.

λιάϊσμα τὸ=τὸ πέρασμα, ἡ διάβασις.

λιουκουρίζου=κουβεντιάζω (ἐκ τοῦ λατ. loquer).

λιούκουρη ἡ=ἡ κουδέντα.

λιούκουρες αἰ=κουδέντες, ἀερολογήματα, ψευδολογήματα.

μαγαζίνα ἡ=τὸ μαγαζί.

μαγγιῶς=κάτω (ἐκ τοῦ βλάχ. μαγγιῶς=παρακάτω).

μάκου ἡ=ἡ γριά (ἐκ τοῦ βλάχ. μοάκ).

μάρης ὁ=ὕψηλός, τρανός, ἀξιωματικός, ὑπάλληλος, (ἐκ τοῦ βλάχ. μάρε).

μάρης τ'κατούνιου=ὁ πρόεδρος τοῦ χωρίου.

ματσιῶ τὸ=τὸ μουστάκι.

μάτσια ἡ=ἡ γάτα.

μέδες ὁ=ὁ μῆνας, (ἐκ τοῦ βλαχικῆ μέσου).

μίντζου τὸ=τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον.

μ'δάτους=καλός, ὁμορφος (βλάχ.)

μ'δουρίζου=μοιράζω.

μ'δούρ'σμα τὸ=τὸ μοίρασμα μοάδα=ἡ γριά.

μόδα ἡ=ἡ μάννα, (ἐκ τοῦ βλάχ.)

μ(ου)γγάου=τρώγω (βλάχ.)

μ(ου)γγάρ' τὸ=τὸ φαγητόν.

μούγγ'σμα τὸ=τὸ φαγητόν.

μ'κάρια ἡ=τὸ φαί.

μούλτους=πολύς (βλάχ.)

μούλτου=πολὺ (βλάχ.)

μουρίζου=πεθαίνω (ἐκ τοῦ βλάχ. μόρου).

μουρ'σμένους=πεθαμένος.

μούρ'σμα τὸ=ὁ θάνατος.

μῦάκα=βάλε (προστ. τοῦ μῦιντκάου =βάνω).

μῦασόρακα=ἡ ἐκκλησία (ἐκ τοῦ βλάχ. βισάρικα ἡ).

μῦιάκου=τὸ ἀγγίστρι τοῦ ῥάφτη (ὁ πιάκος ἐκ τοῦ πιάνω).

μῦιντκάου=βάνω (ἐκ τοῦ βλάχ. μῦιάκου).

μῦισνάου=κλάνω (ἐκ τοῦ βλάχ. μῦισνάου).

μῦισίν'σμα τὸ=τὸ κλάσιμο, ἡ πορδή, (ἐκ τοῦ βλάχ. μῦισίνα).

μῦιλέρ'(η)=ἡ γυναῖκα, ἡ σύζυγος (ἐκ τοῦ βλάχ. μῦιλιάρε).

μῦλιατζου=πίνω.

μῦλιαϊσμα τὸ=τὸ πιοτί.

μῦδου τὸ=τὸ βόδι, ἡ φωνή, ἡ βοή, (βλάχ.)

μῦδα ἡ=ἡ ἀγελάδα.

μῦονολόϊ=τὸ χωράφι.

μῦούκουρας ὁ=ὁ ῥάφτης.

μῦουκουρίνα ἡ=ἡ σύζυγος τοῦ ῥάφτη.

μῦουκουρόπ'λου τὸ=τὸ ῥαφτόπουλο.

μῦουκουρουπούλα=ἡ ῥαφτοπούλα.

μῦουκουραϊκά=τὰ ῥαφτάδικα, ἡ συνηματικὴ γλῶσσα τῶν ῥαφτάδων.

μῦρόϊ=ἐπιρ. μπροστά.

νάγους ὁ=ὁ χρόνος (ἐκ τοῦ βλάχ. ἄνου).

νάου=ἐννέα (ἐκ τοῦ βλάχ. νουάνου).

νάπαρτι=ἐπ. πέρα (βλάχ.)

νάρ'(η)=ἡ μύτη (βλάχ.)

νέσερ τὸ=τὸ πρωτὶ (ἐκ τοῦ ἀλβ. νέσερ =αὔριον).

νιάκου=ὁ διάβολος.

νιακόπ'λου τὸ=τὸ διαβολόπουλο
 νιακαβέλους δ=δ διαβολάκος.
 νιακαβέλα ἦ=ἡ διαβόλισσα.
 νιαλίξου=χωρίζω, κόβω.
 νια'λ'σμα τὸ=τὸ κόψιμο.
 νιαλιά'φ' τὸ=τὸ κόψιμο.
 νιαου'θάνους δ=δ λαγὸς (ἐκ τοῦ
 τουρ. ταουσ'άν).
 νιαου'θάνα ἦ=ἡ λάγισσα.
 νιαουῆκος δ=δ καλόγερος.
 νιαούγκα ἦ=ἡ καλόγρια.
 νιαουγκόπ'λου τὸ=τὸ καλογερό-
 πουλο.
 νιαρίζου=κάνω, φκείανω, —βιρλίγγου
 =χορεύω, —μ'γκάρ'=μαγειρεύω.
 νιαρσ'μα τὸ=τὸ φκιάσιμο.
 νιαρῆτόνιους δ=δ μάστορας (ἐκ τοῦ
 βλαχ. αῆτιριτόνιου).
 νιαρῆτουνιόπ'λου τὸ=τὸ μαστορό-
 πουλο.
 νιαρίζου=δίδω, —φατσόρια = γεννῶ
 παιδιά.
 νιαῆτάω=δίνω (ἐκ τοῦ βλαχ. νιαίου).
 νιαῆτα μου=δός μου.
 νιαῆ'σμο τὸ=τὸ δόσιμο.
 νιακλέρ' τὸ=δ λογαριασμός.
 νιαῆ=δύο (βλάχ.)
 νιαματόσα ἦ=ἡ ντομάτα.
 νιαόμους δ=δ νοικοκύρης, ἄνδρας (ἐκ
 τοῦ βλαχ. νιαομνοῦ).
 νιαόμα ἦ=ἡ νοικοκυρά, ἡ γυναῖκα (βλαχ.
 νιαομνα).
 νιαορνάρου=κοιμῶμαι (ἐκ τοῦ βλαχ.
 νιαόρμου).
 νιαορνάρ' τὸ=δ ὕπνος.
 νιαφζέστρε ἦ=ἡ νύφη (ἐκ τοῦ βλαχ.
 νιαβιάστ).
 ξ'τόνιους δ=δ ῥάφτης (βλαχ.)

ξ'τόνια τὰ=τὰ λόγια.
 ξτονιατ'κα τὰ=τὰ ῥαφτάδικα.
 δκτο=δκτὼ (βλαχ. δπτου).
 δκλι τὸ=τὸ μάτι (βλαχ.)
 δκλια τὰ=τὰ μάτια.
 δλάντι=δλοι.
 δνο=ἔνα (ἐκ τοῦ βλαχ. οῦνου).
 δρσίγια ἦ=ἡ ἐντροπή, κακὸς λόγος
 (βλαχ. οῦρσίνε).
 οῦμῆτου τὸ=τὸ βούτυρο (βλαχ.)
 πάτρου=τέσσερα (βλαχ.)
 πατελεύσω=κλέβω.
 πατέλεμα τὸ=τὸ κλέψιμο.
 πατριτζάρους δ=δ δάσκαλος.
 πατριτζάρα ἦ=ἡ δασκάλα.
 πατριτζαρόπ'λου τὸ=τὸ δασκαλό-
 πουλο.
 πιτσέκ' τὸ=τὸ μαχαίρι (ἐκ τοῦ τουρκ.
 μπειτσάκ).
 πιτσέκα ἦ=ἡ μαχαίρα.
 πιτσ'κούρα ἦ=ἡ χαντζάρα.
 πιτσ'κουρούλα ἦ=ἡ χαντζαρούλα.
 πιπιρόσα ἦ=ἡ πεπεριά.
 πλιάτ'κα ἦ=ἡ καρδιά.
 πλιάτικα τὰ=τὰ λεπτά, τὰ τάλληρα.
 πλιατίξου=πληρώνω (ἐκ τοῦ βλαχ.
 πλετέσκου).
 πλόγια ἦ=ἡ βροχή (βλαχ.)
 πλουτζω=βρέχω.
 πούνιου τὸ=τὸ ψωμί (βλαχ.).
 προῦθκα ἦ=τὸ ξίδι (ἐκ τοῦ βλαχ.
 πούσκα).
 ῥέγκλ' τὸ=τὸ αὐτί (ἐκ τοῦ βλαχ.
 βρεάκλε).
 ῥέγκλια=τὰ αὐτιά.
 ῥόθος=δ κόκκινος (βλαχ.)

δαλεύτα ἦ=ἦ δραχμή.
 δαλοῦτος ὁ=ὁ τρελλός.
 δαλουτιάζου=τρελλαίνομαι.
 δαλουτιασμένους=τρελλός.
 δάπτι=ἔπτα (βλαχ.)
 δα'δι=ἔξι (βλαχ.)
 δαφαρίκου ἦ=ἦ συνουσία.
 σετάου=κάθομαι (ἐκ τοῦ βλαχ. σέπτου).
 σετα=κάθισε — μαγγνός=κάθισε κάτω.
 σιγούδα ἦ=ἦ στάχτη (ἐκ τοῦ βλαχ. τσινούδα).
 σίγγι=πέντε (βλαχ.)
 σιτζοῦτους ὁ=ὁ πρωκτός (βλαχ.)
 σκούρτους=ὁ κοντός (βλαχ.)
 σκουλαῖζουμι=σηκώνομαι (ἐκ τοῦ βλαχ. σκόλου).
 σκουλαῖζου=σηκώνω.
 σκουλάτσμα τὸ=τὸ σήκωμα.
 σκουρτουτάμδαρου τὸ=τὸ κοντόκαπο.
 σκαπίζου=βγάζω (ἐκ βλαχ. σκάπου =τελειώνω).
 σκάπ'σμα τὸ=τὸ βγάλσιμο.
 σκαλτσουτόνια τὰ=τὰ τσαρούχια, τὰ τσοράπια (βλαχ.)
 σόνιο τὸ=τὸ γαϊδούρι (βλαχ.)
 σόνια ἦ=ἦ γαϊδούρα.
 σονιάκ' =τὸ γαϊδουράκι.
 σ(ου)μπίζου=δέρω, (ἐκ τοῦ βλαχ. ψεισμπίλέσκου).
 σούπ'σμα τὸ=τὸ ξύλο, τὸ δάρσιμο.
 σπλινίζου=νίβομαι.
 σπλιν'σμα τὸ=τὸ νίψιμο.
 σπλιν'σμένους=ὁ νιμένος.
 σπαρκάου=χαλάω, (ἐκ τοῦ βλαχ. σπάργγου).
 σπαρκ'σμένους=χαλασμένος, κακός, ἄσχημος, ἀνάπηρος.
 σπ(ου)νάου=λέγω, (ἐκ τοῦ βλαχ. σπούνου=δείχνω μαρτυρῶ).

στάρους ὁ=ὁ γέρος.
 στάρα ἦ=ἦ γριά.
 στιάτους ὁ=ὁ μαραγγός.
 στράνιου τὸ=τὸ σκουτί, τὸ φόρεμα, (ἐκ τοῦ βλάχ. στράγγε).
 στράγγιο τὸ=τὸ ροῦχο, τὸ σακάκι.
 στράγγια=τὰ σκεπάσματα, τὰ στρώματα.
 στρεμινοῦτο=τὸ στρῶμα.
 ταμπάρα ἦ=ἦ κάπα, (βλαχ.)
 τίνια=ἡ ἀφεντιά σου=ἡ ἀφεντιά σου
 τζάγιου τὸ=τὸ ντουφέκι (βλαχ.)
 τζάμγου τὸ=τὸ ῥακί, τὸ οὔζο (ἐκ τοῦ τζάμα=ζωμός).
 τζάτσι=δέκα (βλαχ.)
 τζούη ἦ=ἦ ἡμέρα (βλαχ.)
 τρέου=τρία (βλαχ.)
 τρικοῦζες αἰ=τὰ μαλλιά.
 τριτσάου=ἔρχομαι, πηγαίνω (ἐκ τοῦ βλάχ. τρέκου, ἄορ. τριτσάκ).
 τσατσάρα ἦ=ἦ δεκάρα.
 τσατσαριάς ὁ=ὁ δεκανέας.
 τσάκου τὸ=τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον.
 τσάπα ἦ=τὸ ὠρολόγιον, τὸ κρεμμύδι.
 τσαπάρια ἦ=ἦ συνουσία, (ἐκ τοῦ βλαχ. ῥημ. ντζεπάρε=συνουσιάζεσθαι).
 τσερτάου=χάνω (ἐκ τοῦ βλαχ. κέρπτου).
 τσόρια τὰ=τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια (βλαχ.)
 τσότακες αἰ=αἰ κάλτσες (ἐκ τοῦ βλαχ. τσόρετσι ὅθεν καὶ τὰ τσοράπια).
 τσουκάου=πεθαίνω.
 τσπίζου=συνουσιάζομαι.
 φάλια τὰ=τὰ κουκιά (βλαχ.)
 φαλιόσες=τὰ φασόλια, τὰ ὄσπρια.
 φαλαγγίτα ἦ=ἦ κοπέλα.
 φάρφακο τὸ=τὸ ψαλλίδι (ἐκ τοῦ βλαχ. φάρθεκε).

φαρφακίζου = κοροϊδεύω, λέγω ψέματα.

φτάσιους ὁ = ἡλικιωμένος.

φάτσιου τὸ = τὸ παιδί.

φατσιόρ' τὸ = τὸ παιδί, (βλαχ.)

φατσιοράκ' τὸ = τὸ παιδάκ'.

φιάρ' τὸ = τὸ πηγάδι.

φιάτα ἡ = ἡ κόρη (βλαχ.)

φογγολογάου = φωτίζω, φέγγω.

φορτάτους ὁ = ὁ ἀδελφός (ἐκ τοῦ βλαχ.

φρετάτου = ὁ ἀδερφοποιτός).

φορτάτα ἡ = ἡ ἀδελφή.

φούμους ὁ = ὁ καπνός (βλαχ.)

φουμουλιάτα ἡ = ἡ καπνοσακκούλα.

φουμτέρα ἡ = τὸ τσιγάρο.

φουρρίζου = κλέπτω (ἐκ τοῦ βλαχ. φούρου).

φούρ'σμα τὸ = τὸ κλέψιμο.

φουκσιός ὁ = ὁ καφές.

φουτζάου = φεύγω (ἐκ τοῦ βλαχ. φούγγου, ἀόρ. φουτζί).

φούτζου = φεύγω.

φούτζα ἡ = ἡ φυγή.

φρίκ' ἡ = ἡ θέρμη.

φρικιάζουμι = θερμαίνομαι.

φρικιασμένους = θερμασμένος.

φρίου τὸ = τὸ κρύο, (ἐκ τοῦ βλαχ. φρίγκου).

Διοόκουρες

Στίεις μθουκουραίικα;

Στίου.

Τι θὰ μ'γγοήσουμι ἀπτι;

Δὲ βτίεις τ' μπλέρ' τι μ'γγάρ' φταρίζ' ;

Δὲ τ' βτίσα.

Ποῦ τρέτσ'σι οὐ φτόμους;

Φούτζσι στοῦ μπουνουλόϊ μι τὰ μπόα κι τὰ βιλαζόνια κι θὰ τρετσήσ' ἀπτι ὄντας ἀσταρώσ'.

Τρέτσα ἀναούντρο στυ κάσα κι μπάνα πούνιου, κάσο κι ἀπα για νὰ μ'γγήσουμι. Μπάνα μούλτου κάδου.

Ἄπα μπάνα ἀπ' τν ἀπολόγα, για νὰ γράζ' φρίου.

Σέτα μαγγιός μ'γγήσουμι γκλου κι' ἀμα φογγολόισ' φουτζάμι για τοῦ κατούνιου.

Ἄλάσσα τὸ γκιουλμπέρ κι σπλινίσ' για νὰ μ'γγοήσουμι.

Φράσεις

Ξέρεις φαφτάδικα;

Ξέρω.

Τι θὰ φάμε βράδν;

Δὲ βλέπεις τῆ γυναῖκα τι φαγητὸ φκειάνει;

Δὲν τὴν εἶδα.

Ποῦ πῆγε ὁ νοικοκύρης;

Ἐφυγε στοῦ χωράφι μὲ τὰ βόδια καὶ τὰ πρόβατα καὶ θὰ ἔλθῃ βράδν δταν θὰ νυχτώσῃ.

Πήγαινε μέσα στοῦ σπίτι καὶ βάλε ψομί, τυρὶ καὶ νερὸ για νὰ φάμε. Βάλε πολὺ τυρὶ.

Νερὸ βάλε ἀπὸ τῆ βρούση για νὰ εἶναι κρύο.

Κάθισε κάτω νὰ φάμε γλήγορα καὶ ἀμα φέξῃ φεύγομε για τὸ χωριό.

Ἄφησε τὸ βελόνι καὶ νίψου για νὰ φάμε.